

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-169-174
ORCID 0000-0002-4014-7440

ПАВЛОВА Олена Геннадіївна

кандидатка педагогічних наук,
викладачка кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
e-mail: elen.pavlova@gmail.com
УДК 378.018.8.011.3-051:373.3]:[005.32:331.101.3](045)

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проведено аналіз сучасного стану проблеми формування професійної мотивації студентів педагогічного закладу вищої освіти на початковому етапі навчання. Акцентовано увагу, на тому, що навчання здобувачів освіти у вищій школі є важливим етапом професійного становлення особистості, у зв'язку з чим актуальності набуває проблема професійної мотивації, яка спонукає, спрямовує діяльність майбутнього учителя. Визначено специфіку означеного фаху, що різнить процес формування професійної мотивації майбутніх учителів початкових класів у порівнянні зі студентами інших спеціальностей. Описано специфіки періоду юності здобувачів освіти. Виділено негативні фактори, які впливають на зниження професійної мотивації. Виділено особливості формування професійної мотивації майбутнього вчителя початкових класів на початковому етапі навчання у закладі вищої освіти.

Ключові слова: мотив, мотивація; професійна мотивація; майбутні учителі початкових класів; здобувачі освіти; початковий етап навчання; заклад вищої освіти.

Постановка проблеми. Сучасний рівень розвитку суспільства, науки і виробництва пред'являє все більш високі вимоги до фахівця будь-якого профілю. Та, в першу чергу, це стосується до випускників педагогічного закладу вищої освіти та є стратегічним завданням вищої педагогічної школи, підтвердженим чинними державними документами, а саме: Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.), Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (2017 р.), Законом України «Про освіту» (2017 р.) та «Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття)».

Ефективність процесу навчання залежить від двох чинників – рівня розвитку когнітивної сфери і мотиваційної сфери особистості здобувача освіти. Також існує безліч досліджень, у яких доведено, що «сильні» і «слабкі» студенти відрізняються

не через рівень інтелекту, а через прояви в них мотивації навчальної діяльності. У «сильних» студентів присутня внутрішня мотивація до навчання, вони хочуть освоїти майбутню професію на високому рівні, хочуть отримати повноцінні професійні знання і практичні вміння. У «слабких» здобувачів освіти присутня зовнішня мотивація, для них важливим є отримання стипендії та схвалення з боку оточуючих, а сам процес навчання і отримання знань їм не цікавий [1].

Одним із ключових напрямів оптимізації особистісно професійного розвитку майбутнього вчителя під час навчання виступає формування і розвиток у нього професійної мотивації педагогічної діяльності. Мотивація виступає внутрішньої, рушійною силою його особистісного розвитку та вдосконалення. Випускник педагогічного закладу вищої освіти повинен мати стійку професійну мотивацію, яка гарантуватиме становлення суб'єктності, здатність до професійно орієнтованого саморозвитку і спрямованість на педагогічну діяльність [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мотивація як психолого-педагогічна проблема на даний час є однією з найактуальніших у науці. Складність та багатогранність мотиваційного питання, незавершеність осмислення всіх аспектів мотиваційного явища сприяє постійному науковому інтересу. Аналіз значного доробку наукових праць з означеної теми свідчить про різноманіття точок зору з приводу природи та суті мотивації.

Психолого-педагогічна наукова література має велику кількість робіт, присвячених проблемі формування мотивації діяльності, які розкривають більшість її аспектів. Так, окремі роботи присвячені дослідженню загальних питань мотивації, розробці понятійно-термінологічного апарату, визначенню структурних компонентів (Д. Аткинсон, А. Леонтьєв, В. Леонтьєв, В. Мясіщев, С. Рубінштейн, Д. Узнадзе та

ін.); вивченню психологічних механізмів мотивації (В. Вілюнас, Є. Ільїн, А. Леонтьєв, В. Мясіцева, А. Маслоу, Ж. Нюттен, Л. Рубінштейна, Х. Хекхаузен та ін.); мотивації поведінки (В. Асєєв, А. Божович, П. Якобсон та ін.). Теоретичні передумови становлення професійної мотивації вивчали А. Вербицький, О. Гребенюк, Т. Гребенюк, Н. Кузміна та ін. Є дослідження, (Т. Бодоева, В. Брагиной, Р. Вайсмана та ін.) з вивчення динаміки мотивації особистості на різних етапах професійної підготовки, пов'язаних з різними рівнями оволодіння професією. Питання особливості формування професійної мотивації здобувача освіти педагогічного закладу досліджувався Є. Андрієнко, М. Барковською, А. Осінім, В. Сластьоніним та ін.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є висвітлення особливостей формування професійної мотивації майбутніх учителів початкових класів на початковому етапі навчання у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Навчальна діяльність є провідною діяльністю протягом періоду самовизначення і становлення особистості та, як і будь-яка інша, активується, спрямовується та припиняється мотивацією, що є її найважливішою складовою. Саме від мотивації залежить переважна частина успіхів у навчанні, саме її становлення з початком навчання обумовлює подальший розвиток особистості як частки суспільства.

Аналізуючи психолого-педагогічні наукові джерела, можемо зробити висновок, що в сучасній літературі чимало дефініцій терміну «мотивація». Розглядаючи його суть, вважаємо за необхідне, у першу чергу, проаналізувати поняття «мотив». Так, у педагогічному словнику зазначається, що «мотив (франц. *motif*, від лат. *moveo* – рухаю) – спонукальна причина дій і вчинків людини (те, що штовхає до дії). Основою мотиву діяльності людини є її різноманітні потреби. Внаслідок усвідомлення і переживання потреб первинних (природжених) і вторинних (матеріальних і духовних) у людини виникають певні спонуки до дії, завдяки яким ці потреби задовольняються ... Виховання й закріплення в досвіді правильних мотивів поведінки – одне з найважливіших завдань педагога» [3, с. 217].

Результати аналізу наукової літератури, проведеного у контексті зазначеної проблеми, показав, що нині накопичений значний обсяг наукових даних про суть поняття «мотивація» як однієї з пріоритетних галузей досліджень в дидактиці і педагогічній психології. Мотивація як психологічне явище описується та пояснюється в науковій літературі по-різному:

- як сукупність факторів, які визначають поведінку особистості;
- як група мотивів;
- як визначальна спрямованість поведінки і активність організму [4, с. 88].

Психолого-педагогічна наукова література має велику кількість досліджень присвячених проблемі формування мотивації діяльності, в яких розкривається більшість її аспектів. Теоретичний аналіз наукових досліджень в області мотивації діяльності людини показав, що до розуміння її сутності є різні підходи. Мотивація діяльності розглядається з структурних позицій, як сукупність чинників або мотивів; як динамічне утворення, процес, механізм; як процес, що погоджує воедино особистісні і ситуативні параметри на шляху регуляції діяльності, спрямованої на перетворення предметної ситуації для реалізації мотиву; як динамічний процес формування мотиву [5].

Підготовка здобувачів освіти саме педагогічного закладу вищої освіти, а точніше майбутніх учителів початкових класів передбачає формування професійної мотивації, яке відрізняється від формування професійної мотивації студентів, іншого фаху. Це пояснюється насамперед особливостями означеного фаху такими, як багатопредметність майбутньої педагогічної діяльності, вікові особливості учнів та соціальну відповідальність. А також потрібно відзначити важливість ціннісних орієнтацій учителя початкових класів, без вивчення яких професійна підготовка здобувачів освіти не може здійснюватися повноцінно, тому що для переходу студента в позицію суб'єкта свого становлення, цільові орієнтири мають узгоджуватися з системою його власних цінностей [5].

Під час теоретичного аналізу також встановлено, що основним аспектом вибору педагогічного фаху здобувачами освіти є те, що професія вчителя за своєю суттю гуманістична, відображає загальнолюдські істини, на яких вона базується, існує поза контекстом конкретної дійсності, інтерес до неї проявляється не усвідомлено.

В академічній діяльності, поряд із навчальними та пізнавальними мотивами, найбільше значення мають професійні мотиви, які є одним із важливих етапів професійного становлення особистості та слугують не лише рушійною силою, а й дороговказом діяльності особистості щодо оволодіння професією.

Під професійними мотивами розуміють «конкретні спонукання, які обумовлюють вибір професії і тривале виконання обов'язків, пов'язаних з цією професією» [6, с.22]. «Стосовно сфери вищої освіти під мотива-

ми професійної діяльності розуміється усвідомлення предметів актуальних потреб особистості (здобуття вищої освіти, саморозвиток, самопізнання, професійне зростання, підвищення соціального статусу та тощо), які задовольняються за допомогою виконання навчальних завдань і спонукають до вивчення майбутньої професійної діяльності» [7, с. 34].

В результаті проведеного аналізу змісту освіти в педагогічному закладі вищої освіти виявлено достатній потенціал для організації процесу формування професійної мотивації майбутніх учителів початкових класів на початковому етапі навчання. Цьому сприяє багаторівнева система освіти в педагогічній вищій школі, яка дозволяє більш тонко і цілеспрямовано формувати професійну мотивацію майбутнього педагога. Провідна роль в цьому процесі належить першому щаблю ступеневої освіти, коли відбувається засвоєння мотиваційно-психологічних і процесуальних компонентів педагогічної діяльності, ідентифікація соціальної ролі вчителя.

Переважає більшість здобувачів освіти 1 курсу задоволені обраною професією, але до 4 курсу цей показник знижується, проте інтерес залишається позитивним. На основі даного дослідження можна виділити наступні негативні фактори, які впливають на зниження професійної мотивації у здобувачів освіти [5]:

- 1) зіткнення уявлень здобувача освіти про професію з реаліями закладу вищої освіти та фаховою практичною діяльністю;
- 2) слабка підготовка до систематичного і напруженого процесу навчання, низький рівень навченості;
- 3) прагнення змінити професійне спрямування (спеціальність);
- 4) негативне ставлення до окремих дисциплін, але позитивне до самого процесу навчання.

Означені проблеми висвітлюються виходячи зі специфіки періоду юності здобувачів освіти. Для їх адекватного аналізу потрібно розгляд психологічних особливостей цього віку, оскільки вони багато в чому обумовлюють формування професійної мотивації здобувачів освіти.

Юнацький вік є одним із найбільш складних в практиці виховання періодів і залишається все ще одним із недостатньо вивчених у віковій психології етапів розвитку особистості. Однак, дослідження особистості, індивідуальності людини як системи, що постійно розвивається, робить необхідним застосування процесуально-динамічного підходу, тобто виявлення фаз і етапів періоду юності, протягом яких від-

буваються новоутворення психіки, зміни в індивідуальності людини [8].

Віковий проміжок 17-19 років прийнято називати «раннім студентським». Розглядаємо його як результат усього попереднього розвитку, що детермінується цим розвитком, з одного боку, і в той же час, з іншого боку, розглядаємо як базис, що визначає подальший розвиток особистості. Цей вік вважається одним із так званих «перехідних» вікових періодів у розвитку особистості, основний зміст якого становить поступовий перехід зі світу дитинства у дорослий світ самостійного життя і діяльності в загальному контексті «життєвого шляху» людини [9, с.51].

У цей період відбувається вирішення життєво важливої для особистості проблеми – стати здобувачем освіти. Це супроводжується низкою якісно нових змін: входження у нові відносини з суспільством і державою, основою яких є усвідомлення себе суб'єктом особистісно суспільних відносин; відбувається набуття нового соціального статусу, що пов'язано з придбанням елементів внутрішньої свободи, відповідальності і почуття обов'язку; визнання наявності взаємозв'язків прагнень у майбутньому зі своїми теперішніми діями, аморфні уявлення про майбутнє набувають конкретних обрисів і рельєфів. Описане новоутворення в психології визначається як «самовизначення». Воно ґрунтується на стійких, сформованих інтересах і прагненнях суб'єкта, передбачає врахування своїх можливостей і важливих обставин, спирається на сформований світогляд особистості, пов'язане з усвідомленим вибором професії [10; 11; 13].

Мотиви вибору педагогічної професії часто пов'язані з привабливістю вищої педагогічної освіти як такої, тобто без обов'язкової мотивації професійної педагогічної діяльності. Це визначається, на наш погляд, наступними основними причинами:

– у педагогічних закладах вищої освіти забезпечується досить висока якість освіти, оскільки більшість з них є державними, і в них реалізується державні освітні стандарти в усіх напрямках навчання, що забезпечує відповідний рівень професійної підготовки. Обов'язкові процедури ліцензування, атестації та акредитації сприяють підтримці належного рівня освітніх програм і кваліфікації педагогічних кадрів;

– наявність різноманітних напрямів у навчанні, багато з яких збігаються з тими предметами, які абітурієнтам добре знайомі зі школи. Це забезпечує вільну орієнтацію абітурієнтів за інтересами в навчанні;

– уведення ступеневої освіти в педагогічних закладах вищої освіти, що забезпечує широку варіативність програм навчання і

можливість роботи в усіх сферах освіти і виховання.

Зазначені вище позитивні фактори сприяють залученню до педагогічної освіти молоді, яка раніше не мала наміру вступати до педагогічного закладу вищої освіти.

У ряді науково-педагогічних робіт висвітлено результати досліджень мотиваційної сфери здобувачів освіти педагогічних закладів. Узагальнюючи їх, можемо підсумувати, що серед абітурієнтів, які вступають до педагогічної вищої школи, були виявлені наступні особливості професійної мотивації: тільки 43% опитаних першокурсників педагогічних закладів вищої освіти мали орієнтацію на оволодіння професією, 57% ,вступаючи до закладу вищої освіти, не хотіли працювати за фахом. Мотивами вступу до педагогічної вищої школи у них були: легкість вступу (через невеликий конкурс), небажання йти в армію, престиж диплома про вищу освіту [5; 11]. Це, на думку Є. Ільїна, свідчить про девальвацію вищої освіти. Цінністю стають не знання, освіта, а документ [12, с. 162].

Наукове обґрунтування процесу формування професійної мотивації майбутнього вчителя, як багатокомпонентного системно цілісного процесу освіти в структурі більш широкої цілісності – особистості здобувача освіти, що спонукає і направляє його діяльність у процесі професійного становлення, передбачає виявлення конкретних суб'єктних форм мотиваційних проявів і їх співвідношень [13, с. 73]. Це необхідно у зв'язку з особливостями формування професійної мотивації, яка є результатом розвитку суб'єктних тенденцій, що реалізуються в окремих особистостях по-різному.

У визначенні змісту професійної мотивації майбутнього вчителя початкових класів, як системи, ми спиралися на висновки Ф. Апшина, М. Вієвської та Л. Красовської, які підтримують положення про те, що для формування цілісного наукового поняття про об'єктивно існуючу систему мотивації, недостатньо тільки виокремити і перерахувати її окремі елементи, сторони. Важливо розкрити внутрішню закономірність, зв'язок, взаємозалежність, виявити основу взаємодії компонентів цілого та відшукати йому логічне пояснення [14; 15]. Мова йде про «взаємодію системи», яка визначається через співвідношення системи і компонентів, процесу і його продукту. У зв'язку з цим, необхідно знати особливості розвитку компонентів системи, їх взаємовпливу і взаємодії як інтегративного комплексу.

Відповідно процес формування професійної мотивації вимагає розробки цілісного, системного підходу до вивчення динаміки професійної самосвідомості і її впливу

на формування і розвиток пізнавальних і професійних мотивів під час навчання майбутніх учителів початкових класів.

Пізнавальні та професійні мотиви, які є новоутворенням навчальної діяльності, виступають одночасно продуктом взаємних трансформацій і обумовлюють подальший розвиток особистості, становлення її професійної самосвідомості. Пізнавальні та професійні мотиви не є альтернативними за своїм змістом, а, одночасно проявляючись та взаємодіючи, стають сенсоутворювальними, провідними в сфері формування особистості здобувача освіти, його професійної педагогічної самосвідомості.

Висновки і пропозиції. У доробку проаналізованої наукової літератури простежуються загальні принципи до підходу розуміння суті мотивів, мотивації, зокрема, мотивації поведінки особистості, в яких істотні її риси закладені не в індивідуальних особливостях розвитку людини, а в особливостях людської свідомості як суспільної істоти. Зауважимо, що сучасна психолого-педагогічна наука розширяє функції мотивації, крім традиційних функцій спонукання і спрямування діяльності, розглядається ще специфічно особистісна функція мотивації – змістоутворююча.

Особлива роль у процесі формування професійної мотивації належить початковому етапу освіти. Труднощі адаптації, освоєння нових соціальних ролей, відсутності особистісного професійного досвіду і досвіду самовизначення заважають професійній ідентифікації особистості студента та розвитку професійної мотивації. Наукове обґрунтування процесу формування професійної мотивації майбутнього вчителя початкових класів на початковому етапі навчання, як багатокомпонентної, системно-цілісної частини освітнього процесу передбачає виявлення конкретних суб'єктних форм мотиваційних проявів та їх співвідношень.

Список бібліографічних посилань

1. Левченко Т.І. Мотивація суб'єкта в різних видах діяльності: монографія. Вінниця: Нова книга, 2012. 448 с.
2. Павлова, О. Теоретичні основи професійної мотивації до педагогічної діяльності. *Наукові записки кафедри педагогіки*, 1(38), 196–204. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2763>
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 375 с.
4. Мірошніченко О.А. Види мотивації особистості до професійної діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць: Психологія. Педагогіка*, 2016. № 25. С. 87–93.
5. Павлова О.Г. Педагогічні умови формування професійної мотивації до педагогічної діяльності у майбутніх учителів початкових класів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Глухів, 2019. 22 с.

6. Єрохін С.А., Нікітіна І.В., Нікітін Ю.В. Концепція професійної мотивації студентів як фактору конкурентності на ринку праці. *Юридична наука*, 2011. №1. С. 20–27.
7. Гордеева Т.О. Психология мотивации достижения. М.: Смысл; Академия, 2006. 336 с.
8. Особистісні кризи студентського віку: зб. наук. ст. / Відп. ред. Т.М. Титаренко. Луцьк: Ред.-вид. відділ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі України, 2001. 110 с.
9. Борытко Н.М., Сергеев Н.К. Стадии субъектного становления педагога в системе непрерывного образования. *Педагогические проблемы становления субъектности школьника, студента, педагога в системе непрерывного образования*: сб. науч. и метод. тр. Вып. 6 / Под ред. Н.К. Сергеева, Н.М. Борытко, А.Н. Кузибетского. Волгоград, 2002. С.50–53.
10. Божович Л.И. Проблемы формирования личности: избранные психологические труды / под ред. Д.И. Фельдштейна. 3-е изд. М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: МОДЭК, 2001. 352 с.
11. Занюк С.С. Психология мотивації. Київ: Эльга-Н; Ника-Центр, 2002. 502 с.
12. Ильин Е.П. Мотивы человека: теория и методы. Киев, 1998. 291 с.
13. Андриенко Е.В. Особенности формирования профессиональной мотивации студентов педагогического вуза. *Мотивационное пространство воспитательной работы педагогического вуза*. Новосибирск, 2001. С.73–78.
14. Апшин Ф.Н. Основы современных теорий мотивации. Майкоп: Аякс, 2001. 56 с.
15. Вієвська М., Красовська Л. Формування мотивації фахівця до безперервної професійної освіти. *Вища школа*, 2011. № 1. С. 75–82.
3. Honcharenko, S.U. (1997) Ukrainian pedagogical dictionary. Kiev. 375 p. [in Ukr.]
4. Miroshnychenko, O.A. (2016) Types of personal motivation for professional activity. *Pedagogical education: theory and practice. Collection of scientific works: Psychology. Pedagogy*. 25: 87–93 [in Ukr.]
5. Pavlova, O.H. (2019) Pedagogical conditions of formation of professional motivation to pedagogical activity at future teachers of initial classes: Abstract of Ph.D Dissertation. Hlukhiv. 22 p. [in Ukr.]
6. Yerokhin, S.A., Nikitina, I.V., Nikitin, Yu.V. (2011) The concept of professional motivation of students as a factor of competitiveness in the labor market. *Legal science*, 1: 20–27 [in Ukr.]
7. Gordeyeva, T.O. (2006). Psychology of achievement motivation. Moscow: Sense; Academy. 336 p. [in Rus.]
8. Personal crises of student age: a collection of scientific articles (2001) In T.M. Titarenko (Ed.). Lutsk: Editorial and publishing department "Tower" of Volyn State University named after Lesya Ukrainka. 110 p. [in Ukr.]
9. Borytko, N.M., Sergeev, N.K. (2002) Stages of the teacher's subject formation in the system of continuous education. *Pedagogical problems of the formation of the subjectivity of a schoolchild, student, teacher in the system of continuous education*. Volgograd: 50–53 [in Rus.]
10. Bozovic, L.I. (2001) Problems of personality formation: selected psychological works. In D.I. Feldstein (Ed.). 3rd ed. Moscow: Moscow Psychological and Social Institute; Voronezh: MODEC. 352 p. [in Rus.]
11. Zanyuk, S.S. (2002) Psychology of motivation. Kyiv: Elga-N; Nika-Center. 502 p. [in Ukr.]
12. Ilyin, E.P. (1998) Human motives: theory and methods. Kyiv. 291 p. [in Rus.]
13. Andriyenko, Ye.V. (2001) Features of the formation of professional motivation of students of a pedagogical university. *Motivational space of educational work of a pedagogical university*, Novosibirsk: 73–78 [in Rus.]
14. Apshin, F.N. (2001) Foundations of modern theories of motivation. Maykop: Ayaks. 56 p. [in Rus.]
15. Vievskaya, M., Krasovskaya, L. (2011) Formation of motivation of the specialist to continuous professional education. *High school*, 1: 75–82 [in Ukr.]

References

1. Levchenko, T.I (2012) Subject motivation in different activities: a monograph. Vinnytsia: A new book. 448 p. [in Ukr.]
2. Pavlova, O.H. (2015) Theoretical bases of professional motivation to pedagogical activity. *Scientific Notes of the Department of Pedagogy*, 1(38): 196–204. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2763> [in Ukr.]

PAVLOVA Olena

Ph.D in Pedagogy, Lecturer of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management Department,

Municipal Establishment "Kharkiv Humanitarian-and-Pedagogical Academy" of Kharkiv Regional Council

FORMATION OF FUTURE PRIMARY TEACHERS' PROFESSIONAL MOTIVATION AT THE INITIAL STAGE OF EDUCATION AT AN ESTABLISHMENT OF HIGHER EDUCATION

Summary. *Introduction.* The effectiveness of the learning process depends on two factors – the level of development of the cognitive sphere and the motivational sphere of the personality of the student. One of the key areas of optimization of personal and professional development of the future teacher during training is the formation and development of his professional motivation for pedagogical activity. Motivation is an internal, driving force of his personal development and improvement. A graduate of a pedagogical institution of higher education must have a stable professional motivation, which will guarantee the formation of subjectivity, the ability to professionally oriented self-development and focus on pedagogical activities.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the peculiarities of the formation of professional motivation of future primary school teachers at the initial stage of study in a higher education institution. **Methods:** analysis and synthesis.

Results. The results of the analysis of the scientific literature, conducted in the context of this problem, showed that now accumulated a significant amount of scientific data on the essence of the concept of "motivation" as one

of the priority areas of research in didactics and educational psychology.

The problem of formation of professional motivation of future primary school teachers at the initial stage of education is covered based on the specifics of the youth period of students. For an adequate and complete analysis of the main problem, the psychological features of this age were considered, as they largely determine the formation of professional motivation of students. It is also determined the main reasons for choosing a pedagogical profession without the formed motivation of professional pedagogical activity.

It is stated that the process of formation of professional motivation requires the development of a holistic, systematic approach to studying the dynamics of professional self-awareness and its impact on the formation and development of cognitive and professional motives during the training of future primary school teachers.

Originality. Negative factors that reduce the professional motivation of students are highlighted. It is substantiated that the training of applicants is a pedagogical institution of higher education, or rather future primary school teachers involves the formation of professional

motivation, which differs from the formation of professional motivation of students, other specialties. This is primarily due to the peculiarities of this profession, such as the multidisciplinary nature of future pedagogical activities, age characteristics of students and social responsibility.

Conclusion. A special role in the process of forming professional motivation belongs to the initial stage of education. Difficulties of adaptation, development of new social roles, lack of personal professional experience and experience of self-determination interfere with professional identification of the student's personality and development of professional motivation. Scientific substantiation

of the process of formation of professional motivation of the future primary school teacher at the initial stage of education, as a multicomponent, system-integral part of the educational process involves identifying specific subjective forms of motivational manifestations and their relationships.

Keywords: motive, motivation; professional motivation; future primary school teachers; students; initial stage of training; institution of higher education.

Одержано редакцією 24.01.2021
Прийнято до публікації 10.02.2021